

December 2025

Samen zorgen voor gezond leven en werk

Position paper Werkgroep
Arbeidsmigranten Veilig
en Gezond (WAVG)

Opgesteld door:

dr. Elza Zijlstra
drs. Laura Boogaard
dr. Karine van 't Land
drs. Henk van Schie
drs. Wim Otto

Inleiding

In Nederland leven, wonen en werken honderdduizenden arbeidsmigranten.

Arbeidsmigranten laten vaak veel veerkracht zien. Ze zijn gemotiveerd om te werken en een goed bestaan voor zichzelf op te bouwen. Veel arbeidsmigranten voelen zich thuis in Nederland.

Toch wordt hun gezondheid vaak bedreigd. Velen van hen verrichten zogenaamd DDD werk – dirty, dangerous and demeaning. Lange werkdagen, ploegendiensten, blootstelling aan chemische stoffen of fijnstof, wonen in overvolle huizen van lage kwaliteit: het zijn slechts enkele factoren die kunnen leiden tot fysieke en mentale problemen. Steeds meer arbeidsmigranten belanden zelfs op straat, onverzekerd en zonder werk en woning.

De drie beroepsverenigingen in de sociale geneeskunde hebben gezamenlijk de Werkgroep Arbeidsmigranten Veilig en Gezond (WAVG) opgericht om de gezondheid van arbeidsmigranten te beschermen en bevorderen.

Het gaat om de Koepel Artsen Maatschappij en Gezondheid (KAMG), de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB) en de Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG). De WAVG wil de gezondheid van arbeidsmigranten beschermen en bevorderen vanuit de overtuiging dat ieder mens recht heeft op de hoogst haalbare standaard van lichamelijke en geestelijke gezondheid, zoals vastgelegd in diverse internationale verdragen.

Zo stelt het Handvest van Grondrechten van de Europese Unie dat iedereen recht heeft op toegang tot preventieve gezondheidszorg en op medische verzorging (art. II-35), en verplicht de Nederlandse Grondwet de overheid om maatregelen te treffen om de volksgezondheid te bevorderen (art. 22.1). In de werkgroep zijn verschillende disciplines vertegenwoordigd: bedrijfsartsen, jeugdartsen, artsen infectieziektebestrijding, artsen tuberculosebestrijding, medisch milieukundigen, artsen Maatschappij + Gezondheid en verzekeringsartsen.

Achtergrond en uitdagingen

In 2022 woonden in Nederland ruim 984.000 arbeidsmigranten. Elk jaar stijgt het aantal arbeidsmigranten fors en naar verwachting zal het aantal ook de komende jaren blijven groeien.

De grootste groep arbeidsmigranten komt uit de MOE-landen (Midden- en Oost-Europa) waarbij Polen de lijst aanvoert. Arbeidsmigranten verrichten vaak laaggeschoolde en laagbetaalde arbeid in de logistiek, bouw, voedsel- en vleesverwerkingsindustrie, land- en tuinbouw en transportsector. Een deel van hen bevindt zich in een kwetsbare positie.

Geregeld hebben arbeidsmigranten minder goede toegang tot bedrijfsgeneeskundige en verzekeringsgeneeskundige zorg. Juist bij de (vaak door arbeidsmigranten uitgevoerde) werkzaamheden met aantoonbaar meer arbeidsrisico's ontbreekt vaak een goed arbobeleid. Regelmatig ontbreekt de wettelijk verplichte Risico- Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) en vindt er geen onderricht en instructie

plaats over veilig en gezond werken. Door de koppeling die sommige uitzendbureaus en werkgevers maken tussen werk, wonen en de zorgverzekering verliezen arbeidsmigranten die (onverwacht) ontslag krijgen ook al snel hun woning en zorgverzekering. Vanwege hun afhankelijkheid van de werkgever of uitzender en de tijdelijkheid van hun dienstverband, durven sommige arbeidsmigranten zich niet ziek te melden.

Een deel van de arbeidsmigranten dat arbeidsongeschikt raakt door ziekte of ongeval, heeft geen toegang tot financiële ondersteuning. Sommigen komen niet in de vangnetregeling terecht en hebben geen toegang tot arbeidsongeschiktheidsregelingen. Zij blijven dan ook uit zicht van verzekerings-

artsen. Een duidelijke relatie met ongezonde of onveilige werkomstandigheden blijft dan ook onzichtbaar, laat staan dat er beroepsziekten gemeld kunnen worden of verhaalzaken opgestart kunnen worden op de verantwoordelijke werkgevers.

De gezondheid en ontwikkeling van de inmiddels ongeveer 92.000 in Nederland woonachtige kinderen van arbeidsmigranten kunnen onder druk komen te staan wanneer hun ouders werken, wonen en leven onder deze moeilijke omstandigheden. Opvoedproblemen, onregelmatige schoolgang, problemen met voeding of gebit en taalachterstanden zijn enkele van de problemen die worden gezien. Huisvesting van arbeidsmigranten vindt vaak plaats buiten woonwijken: vakantieparken, woonblokken in een weiland, tot tijdelijke huisvesting in schuren of op het industrieterrein aan toe. Het zal duidelijk zijn dat wonen op bijvoorbeeld een industrieterrein gezondheid en veiligheid kan bedreigen. Verder vormen woonomstandigheden in kleine locaties met veel mensen tegelijk en slechte hygiëne een risico op het ontstaan en verspreiden van infectieziekten, zoals we tijdens de coronacrisis hebben gezien. In verschillende landen van herkomst is de vaccinatiegraad lager dan de toch al zorgelijk dalende vaccinatiegraad in Nederland. Anekdotisch bewijs tijdens de coronacrisis toonde dat arbeidsmigranten zich soms gedwongen voelen om door te werken bij ziekte en infectie.

Artsen in de verschillende sociaalgeneeskundige disciplines hebben als taak om bij te dragen aan de oplossing van al deze vraagstukken. Het belang is groot: betere sociaalgeneeskundige zorg leidt uiteindelijk tot een hogere productiviteit van arbeidsmigranten en verminderde kosten door bijvoorbeeld ziekteverzuim en zorgconsumptie.

In de praktijk zien we echter dat de potentie van de sociale geneeskunde slechts deels wordt benut. Daarvoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Arbeidsmigranten wonen en werken vaak buiten de bestaande maatschappelijke systemen, terwijl sociaalgeneeskundigen vaak juist daarbinnen werken. Soms ontwijken arbeidsmigranten of hun uitzenders en werkgevers bewust deze systemen. Er zijn taalbarrières. Werken voor en met arbeidsmigranten vraagt om specifieke kennis, vaardigheden en ervaringen, waarover veel sociaalgeneeskundigen nog niet beschikken.

Missie van de Werkgroep Arbeidsmigranten Veilig en Gezond (WAVG)

De WAVG zet zich in voor het versterken van (de toegang tot) preventieve en arbeidsgeneeskundige zorg voor arbeidsmigranten in Nederland. De werkgroep richt zich op thema's zoals gezond en veilig werken en wonen, toegang tot financiële regelingen bij uitval door ziekte of gebrek, jeugdgezondheidszorg, en infectieziektenbestrijding, met als doel een duurzame bijdrage te leveren aan het welzijn en de gezondheid van deze doelgroep.

We streven naar het verbeteren van de gezondheid van arbeidsmigranten en hun kinderen door kennis en ervaring uit de sociaalgeneeskundige praktijk te bundelen, uit te breiden en effectief te verspreiden. Daarmee ondersteunen we collega's en beleidsmakers met actuele inzichten, praktische handvatten en advies, om gezamenlijk oplossingen te bieden voor uitdagingen rondom arbeidsmigranten.

Colofon

© Position Paper – Werkgroep Arbeidsmigranten Veilig en Gezond (WAVG)

Uitgevende organisaties:

- Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB)
- Koepel Artsen Maatschappij + Gezondheid (KAMG)
- Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG)

Publicatie:

December 2025

Gebruik:

Informatie uit deze uitgave mag alleen ongewijzigd worden verspreid en uitsluitend wanneer de context behouden blijft en de bron wordt vermeld.

Contact:

Heb je vragen of opmerkingen? Neem dan contact op via bureau@kamg.nl

Meer informatie:

- NVAB – [Zorg voor arbeidsmigranten](#)

- NVVG – [Werkgroep Arbeidsmigranten: Samen voor Veilig en Gezond Werken](#)

- KAMG – [Werkgroep Arbeidsmigranten Veilig en Gezond \(WAVG\)](#)

